

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΖΑΡΩΤΗΣ

Αρχαία Ελληνικά

Γ' Λυκείου

Ασκήσεις κλειστού τύπου στην Εισαγωγή

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

Θέση υπογραφής δικαιούχων δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας, εφόσον η υπογραφή προβλέπεται από τη σύμβαση.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Εκδόσεις Πατάκη – Εκπαίδευση

Διονύσιος Ζαρώτης, *Αρχαία Ελληνικά Γ' Λυκείου – Ασκήσεις κλειστού τύπου στην Εισαγωγή*,

Υπεύθυνος έκδοσης: Βαγγέλης Μπακλαβιάς

Διορθώσεις: Ευαγγελία Δάλκου

Σελιδοποίηση: Κατερίνα Σταματοπούλου

Φίλμ-μοντάζ: Κέντρο Γρήγορης Εκτύπωσης

Copyright© Σ. Πατάκης Α.Ε.Ε.Δ.Ε. (Εκδόσεις Πατάκη), Διονύσιος Ζαρώτης, Αθήνα, 2019

Πρώτη έκδοση από τις Εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2019

Κ.Ε.Τ. Γ468 – Κ.Ε.Π. 488/19

ISBN 978-960-16-8343-0

**ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ**

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ 38 (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ), 104 37 ΑΘΗΝΑ,

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 801.100.2665 – ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚ/ΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β' ΚΤΕΟ), 570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ,

ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15 – ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος	5
----------------	---

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Δ. Ο Σωκράτης	
Δ2. Οι φιλοσοφικές ιδέες του Σωκράτη.	7
Δ3. Η δίκη και ο θάνατος του Σωκράτη	16
Ε. Ο Πλάτων	
Ε1. Ο βίος του	24

ΠΛΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΑΓΟΡΑΣ

A. Η διάρθρωση του διαλόγου και τα πρόσωπα	31
B. Η φιλοσοφική σημασία του διαλόγου	46

ΠΟΛΙΤΕΙΑ	53
----------------	----

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ

ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΕΡΓΑ	83
ΗΘΙΚΑ ΝΙΚΟΜΑΧΕΙΑ	99
ΠΟΛΙΤΙΚΑ	109
Απαντήσεις	117

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Αγαππτέ διδάσκοντα, αγαππτέ διδασκόμενε,

Πάντα προβληματιζόμεν για το πόσο πληκτικά και απωθητικά είναι πολλά από τα εκπαιδευτικά βοηθήματα που χρησιμοποιούμε στη δουλειά μας. Ίσως η πλήξη να ήταν το αναγκαίο κακό, όσο η εξέταση των Αρχαίων Ελληνικών σε κάποια τμήματά της ήταν τόσο τυποποιημένη. Εδώ και λίγα χρόνια όμως έχουν ήδη συμβεί αλλαγές στον τρόπο εξέτασης του μαθήματος, οι οποίες αναμένεται να ενεργοποιήσουν την κριτική σκέψη των υποψηφίων των Πανελλαδικών εξετάσεων και να αναβαθμίσουν το μάθημα, κάνοντάς το ποιοτικότερο.

Το γεγονός ότι η εξέταση της εισαγωγής τα τελευταία χρόνια γίνεται με ασκήσεις κλειστού τύπου κάνει τον εξεταζόμενο στο πλαίσιο του ασφυκτικού τριώρου της εξέτασης να αναθαρρήσει. Στη διάρκεια της εξέτασης υπεισέρχεται το στοιχείο του παιγνίου: οι ασκήσεις πολλαπλής επιλογής, σωστού-λάθους, αντιστοίχισης, συμπλήρωσης κενών δίνουν στον εξεταζόμενο την αφορμή να προβληματιστεί, να λύσει μια σπαζοκεφαλιά ή και να χαμογελάσει καμιά φορά με τις προτεινόμενες απαντήσεις. Είναι λοιπόν από τη φύση τους παιγνιώδεις αυτές οι ασκήσεις και κάνουν το μάθημα και την εξέτασή του πιο ευχάριστα.

Στόχος άλλωστε είναι να αντιμετωπίζεται όλη η μαθησιακή διαδικασία ως παίγνιο: να είναι μια διαρκής διαλεκτική αναζήτηση με ερωταποκρίσεις, αμφιβολίες, διαφωνίες αλλά κυρίως με ευθυμία, με ευχάριστη διάθεση για το διδασκόμενο αντικείμενο και θετική προδιάθεση του διδασκομένου προς τον διδάσκοντα και το αντίστροφο. Όπως δηλαδή μας δίδαξε και αυτός ο περίεργος Αθηναίος, ο άνθρωπος που τον τυραννούσε το δαιμόνιό του και διαλεκτικά αναζητούσε με νηφάλιο πάθος τον αλήθεια. Ας γίνουμε λοιπόν –όσο μπορούμε– σωκρατικοί και ας μάθουμε να αγαπάμε την αμφιβολία.

Εύχομαι να ευχαριστηθείτε αυτό το βιβλίο και να σας βοηθήσει στην προετοιμασία σας για τις εξετάσεις.

Με βαθιά πίστη στην αξία της παιδαγωγικής-διαλεκτικής σχέσης σας και στην εναλλαγή των ρόλων σας

Διονύσιος Ζαρώτης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Δ. Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Δ2. Οι φιλοσοφικές ιδέες του Σωκράτη. Διαλεκτική, μαιευτική, ειρωνεία

Η αναζήτηση των ορισμών, η επαγωγική μέθοδος και η ηθική

A. Να γράψετε **Σωστό** ή **Λάθος** δίπλα από κάθε περίοδο, για να δηλώσετε ότι το περιεχόμενό τους είναι **σωστό** ή **λανθασμένο** αντίστοιχα:

1. Τη διήγηση για τον χρυσό του Απόλλωνα και τον Σωκράτη τη διασώζει ο Αριστοτέλης στο έργο *Μετά τα φυσικά*.
2. Ο Σωκράτης πείστηκε αμέσως από τον χρυσό του Απόλλωνα που τον αφορούσε.
3. Σύμφωνα με τον δελφικό χρυσό ο Σωκράτης ήταν ο πιο ανόητος από όλους τους ανθρώπους, διότι ο ίδιος υποστήριζε: «ἔν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα».
4. Ο Σωκράτης θέλησε να ελέγξει την αλήθεια του χρυσού του μαντείου και γι' αυτό εξέτασε ο ίδιος τη σοφία άλλων Αθηναίων που θεωρούνταν σοφοί.
5. Ο Σωκράτης προκάλεσε αντικρουόμενα αισθήματα στους ανθρώπους της εποχής του.
6. Οι άνθρωποι των οποίων τη σοφία αμφισβήτησε και οι οπαδοί τους έφτασαν στο σημείο να τον αγαπήσουν.
7. Ο Σωκράτης δεν ειρωνεύτηκε τον δελφικό χρυσό.
8. Ο Σωκράτης ήταν άθεος.
9. Τόσο οι σοφιστές όσο και ο Σωκράτης δέχονταν παραδεδεγμένες αλήθειες.
10. Σε αντίθεση με την αρνητική αμφισβήτηση των σοφιστών, η αμφισβήτηση του Σωκράτη ήταν θετική.
11. Οι σοφιστές κατέληγαν να μην τους ενδιαφέρει η αλήθεια, διότι πίστευαν πως είτε δεν υπάρχει είτε δεν επηρεάζει τη ζωή του ανθρώπου.
12. Ο Σωκράτης αμφισβήτησε τις παραδοσιακές ιδέες και αρχές κατά την αναζήτησή του για την πρώτη αλήθεια.
13. Η διαλεκτική κατ' αρχήν σημαίνει διάλογος.
14. Η διαλεκτική ήταν το μέσο του Σωκράτη για τον έλεγχο και την εξαγωγή συμπερασμάτων.

15. Ο Σωκράτης με απλοϊκές φαινομενικά ερωτήσεις οδηγούσε τον συνομιλητή του στο να ανατρέψει σταδιακά τις αρχικά διατυπωμένες απόψεις του.
16. Η εξαγωγή της σωκρατικής άποψης από τον αντίπαλο ονομαζόταν από τον Σωκράτη μαιευτική.
17. Ο Σωκράτης θεωρούσε πως βοηθούσε σαν μαία τον συνομιλητή του να «γεννήσει» την αλήθεια.
18. Κατά τον Σωκράτη ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια, αλλά, επειδή την έχει ξεχάσει, χρειάζεται βοήθεια για να την επαναφέρει στη μνήμη του.
19. Κατά τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα η γνώση είναι ανάμνηση.
20. Ο Σωκράτης «ανέβασε τη φιλοσοφία από τη γη στα άστρα», όπως έχει λεχθεί.
21. Οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι ασχολήθηκαν αποκλειστικά με ηθικά ζητήματα.
22. Ζητήματα ηθικής απασχόλησαν τον Δημόκριτο αλλά και πολλούς σοφιστές.
23. Οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι επιδίωκαν να βρουν την πρώτη αρχή της δημιουργίας.
24. Ο Σωκράτης έστρεψε το φιλοσοφικό του ενδιαφέρον αποκλειστικά σε μαθηματικά και αστρονομικά προβλήματα.
25. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη η δράση του Σωκράτη σηματοδοτεί τη στροφή της φιλοσοφίας από τα φυσικά φαινόμενα στα κοινωνικά, πολιτικά και ηθικά, από τη φύση στον άνθρωπο.
26. Ο Σωκράτης αναζήτησε την αρχή κάθε ηθικής έννοιας, την απόλυτη αλήθεια, η οποία δεν είναι σχετική αλλά είναι ανεπηρέαστη από ιστορικές και κοινωνικές συνθήκες.
27. Η μέθοδος την οποία χρησιμοποιούσε κυρίως ο Σωκράτης ήταν η παραγωγική.
28. Έπακτικοί λόγοι είναι ο αντίστοιχος της επαγωγικής μεθόδου όρος στα αρχαία ελληνικά.
29. Το *ὀρίζεσθαι καθόλου* σημαίνει την εξαγωγή καθολικών συμπερασμάτων, συμπερασμάτων δηλαδή με καθολική, διαχρονική και πανανθρώπινη ισχύ.
30. Οι *ἐπακτικοί λόγοι* ξεκινούσαν συνήθως από παραδείγματα της καθημερινής ζωής και εμπειρίας και είχαν στόχο την κατάληξη σε μια απόλυτη γνώση.

B. Να κυκλώσετε την ορθή απάντηση:

1. Στο Μαντείο των Δελφών ο Απόλλωνας

- α.** έδωσε χρησμό στον Σωκράτη για τον τρόπο με τον οποίο θα πεθάνει.
- β.** καταράστηκε τον Σωκράτη.
- γ.** έδωσε χρησμό στον Σωκράτη σύμφωνα με τον οποίο θα γινόταν πλούσιος έμπορος.

- δ. έδωσε χρησμό στον Σωκράτη με τον οποίο τον πληροφορούσε ότι ήταν ο σοφότερος άνθρωπος.
2. Μετά τον χρησμό που έλαβε ο Σωκράτης από τον Απόλλωνα,
- α. χαρούμενος άρχισε να διαλαλεί ότι είναι ο σοφότερος άνθρωπος.
 - β. σκέφτηκε να αφιερώσει τη ζωή του στη λατρεία του Απόλλωνα.
 - γ. άρχισε να αμφιβάλλει και να ελέγχει την αλήθειά του.
 - δ. αποφάσισε να μην επιστρέψει στην Αθήνα.
3. Αφότου έλαβε τον χρησμό ο Σωκράτης,
- α. για να τον επιβεβαιώσει, άρχισε να συζητά με τους πιο ανόητους Αθηναίους.
 - β. δήλωσε δημόσια ότι δεν τον δέχεται.
 - γ. επικίρησε να τον διαψεύσει συζητώντας με Αθηναίους τους οποίους θεωρούσε σοφότερους από τον εαυτό του.
 - δ. άρχισε να γράφει την Απολογία.
4. Τη διήγηση για τον Σωκράτη και τον χρησμό του Απόλλωνα
- α. την παραδίδει στην Απολογία ο Πλάτωνας.
 - β. την παραδίδει στην Απολογία ο Δημοσθένης.
 - γ. την παραδίδει στο *Μετά τα φυσικά* ο Αριστοτέλης.
 - δ. την παραδίδει στην Απολογία ο Αριστοτέλης.
5. Ο Σωκράτης ως άνθρωπος ήταν είρωνας,
- α. χαρακτηριστικό που τον οδήγησε να έχει μια ακλόνητη πίστη.
 - β. χαρακτηριστικό που τον έκανε αμετακίνητο στις απόψεις του.
 - γ. χαρακτηριστικό που τον έκανε να αμφισβητεί, να ερευνά και να αναζητά.
 - δ. χαρακτηριστικό που τον έκανε να ασχοληθεί με το θέατρο.
6. Ο Σωκράτης σε σύγκριση με τους σοφιστές
- α. ήταν πολύ πιο ευγενικός με τους συνομιλητές του.
 - β. απέφευγε τις αντιπαραθέσεις.
 - γ. αμφισβητούσε τα πάντα, ενώ εκείνοι όχι.
 - δ. είχε ένα κοινό: αρνούνταν, όπως και αυτοί, να δεχτεί ως δεδομένες τις παραδεδεγμένες αλήθειες.
7. Όσον αφορά στην ύπαρξη της αλήθειας,
- α. οι σοφιστές πίστευαν ότι είναι μία και αναλλοίωτη.

- β.** οι σοφιστές θεωρούσαν πως δεν έχει καμία σημασία αν υπάρχει ή όχι, διότι κανείς δεν μπορεί να την ανακαλύψει.
 - γ.** ο Σωκράτης κατέληξε σε μια αρνητική στάση και πίστευε πως η αλήθεια είτε δεν υπάρχει είτε δεν είναι ανάγκη να απασχολεί τον άνθρωπο.
 - δ.** ο Σωκράτης κατέληξε σε μια θετική αμφισβήτηση των παραδοσιακών αρχών και ιδεών, για να βρει τη βαθύτερη αλήθεια των πραγμάτων.
- 8. Τα μέσα που χρησιμοποιούσε ο Σωκράτης στην προσπάθεια αναζήτησης της αλήθειας ήταν**
- α.** η διαλεκτική και ο διάλογος.
 - β.** η διαλεκτική και η διάλεξη.
 - γ.** η διαλεκτική και ο σχολιασμός ποιητικών κειμένων.
 - δ.** η διαλεκτική και η μαιευτική.
- 9. Η σωκρατική διαλεκτική ήταν**
- α.** η σταδιακή ενίσχυση των θέσεων που εξέφραζε στην αρχή του κάθε διαλόγου ο Σωκράτης.
 - β.** η βαθμιαία αναίρεση των θέσεων που εξέφραζε στην αρχή του κάθε διαλόγου ο Σωκράτης.
 - γ.** η βήμα βήμα προσπάθεια σύγκρουσης του Σωκράτη με τον συνομιλητή του, ώστε να υποχωρήσει και να αποδεχθεί τις θέσεις του.
 - δ.** η σταδιακή αναίρεση των θέσεων που εξέφραζε στην αρχή του κάθε διαλόγου ο συνομιλητής του Σωκράτη και κατόπιν η σταδιακή προσπάθεια εξαγωγής ενός νέου συμπεράσματος.
- 10. Η σωκρατική μαιευτική ήταν**
- α.** η εξαγωγή ενός αληθοφανούς συμπεράσματος από τον Σωκράτη.
 - β.** η κατάρριψη μιας ψευδούς σωκρατικής θέσης.
 - γ.** η χειραγώγηση του συνομιλητή από τον Σωκράτη, ώστε να αποδεχθεί άκριτα όλες τις σωκρατικές θέσεις.
 - δ.** η εξαγωγή της αλήθειας από τον συνομιλητή του Σωκράτη χάρη και στις κατάλληλες ερωτήσεις.
- 11. Σύμφωνα με τον Σωκράτη και τον Πλάτωνα**
- α.** ο άνθρωπος δεν μπορεί ποτέ να γνωρίσει την αλήθεια.
 - β.** ο άνθρωπος γνώριζε κάποτε την αλήθεια, αλλά δεν είναι δυνατόν να αποκτήσει ξανά γνώση της.
 - γ.** ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια και με τα χρόνια την ξεχνάει.

- δ.** ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια και με τη βοήθεια της φιλοσοφίας μπορεί να την επαναφέρει στη μνήμη του.
- 12. Η προσωπικότητα, ο τρόπος σκέψης, τα ενδιαφέροντα του Σωκράτη**
- α.** έστρεψαν τη φιλοσοφική έρευνα από την εξέταση των πολιτικών προβλημάτων στα φυσικά φαινόμενα.
 - β.** επέδρασαν ανεξίτηλα στη φιλοσοφία και επηρέασαν το έργο των προσωκρατικών φιλοσόφων.
 - γ.** έστρεψαν τη φιλοσοφία από τη μελέτη των φυσικών φαινομένων στην εξέταση των ηθικών, πολιτικών και κοινωνικών προβλημάτων.
 - δ.** πέρασαν απαρατήρητα και άφησαν ανεπηρέαστους τους κατοπινούς φιλοσόφους.
- 13. Οι σοφιστές**
- α.** όπως ακριβώς και ο Σωκράτης, είχαν χρησιμοθηρικό ενδιαφέρον για τα ηθικά ζητήματα.
 - β.** σε αντίθεση με τους προσωκρατικούς, ασχολούνταν με τη μελέτη μόνο φυσικών φαινομένων.
 - γ.** είχαν ακριβώς τα ίδια ενδιαφέροντα τόσο με τον Σωκράτη όσο και με τους προσωκρατικούς.
 - δ.** είχαν χρησιμοθηρικό ενδιαφέρον για τον ορθό τρόπο ζωής και δράσης σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο.
- 14. Ο Σωκράτης,**
- α.** όπως και οι πρώτοι φιλόσοφοι, αναζήτησε την πρώτη αρχή της δημιουργίας.
 - β.** σε αντίθεση με τους πρώτους φιλοσόφους, αναζήτησε την πρώτη αρχή της δημιουργίας.
 - γ.** όπως οι πρώτοι φιλόσοφοι αναζήτησαν την πρώτη αρχή της δημιουργίας, αναζήτησε με τη σειρά του την αρχή κάθε ηθικής έννοιας.
 - δ.** όπως οι πρώτοι φιλόσοφοι αναζήτησαν την αρχή κάθε ηθικής έννοιας, αναζήτησε με τη σειρά του την πρώτη αρχή της δημιουργίας.
- 15. Ο Σωκράτης αναζήτησε**
- α.** την απόλυτη αλήθεια, την ουσία της ηθικής και δε στάθηκε απλώς στα ηθικά φαινόμενα.
 - β.** τις συνθήκες και τις περιστάσεις που κάνουν κάθε αλήθεια σχετική και ρευστή.

- γ.** το σχετικό και μελέτησε επιφανειακά τα ηθικά φαινόμενα.
δ. τη σχετική αλήθεια και ερεύνησε την επιφάνεια των ηθικών φαινομένων.
- 16. Σύμφωνα με τον Αριστοτέλη,**
- α.** όπως γράφει σχετικά στο έργο του *Ηθικά Νικομάχεια*, ο Σωκράτης χρησιμοποίησε κυρίως την επαγωγική μέθοδο σκέψης.
β. ο Σωκράτης χρησιμοποιούσε την παραγωγική μέθοδο για την εξαγωγή καθολικών συμπερασμάτων (*ορίζεσθαι καθόλου*).
γ. ο Σωκράτης χρησιμοποιούσε τους *ἐπακτικούς λόγους* για την εξαγωγή καθολικών συμπερασμάτων (*ορίζεσθαι καθόλου*).
δ. ο Σωκράτης έγραψε το έργο *Μετά τα φυσικά*.
- 17. Πολύ εύστοχα έχει γραφτεί: «ἐπὶ Σωκράτους δὲ [...], τὸ ζητεῖν τὰ περὶ φύσεως ἔληξε, περὶ δὲ τὴν χρήσιμον ἀρετὴν καὶ πολιτικὴν ἀπέκλιναν οἱ φιλοσοφοῦντες»**
- α.** από τον Πλάτωνα στην *Πολιτεία*.
β. από τον Αριστοτέλη στο *Μετά τα φυσικά*.
γ. από τον Αριστοτέλη στο *Περὶ ζώων μορίων*.
δ. από τον Πλάτωνα στην *Απολογία*.
- 18. Ο Σωκράτης έπαιρνε αφορμή από παραδείγματα**
- α.** της καθημερινής ζωής και εμπειρίας με σκοπό να καταλήξει σε ειδικά συμπεράσματα.
β. αφηρημένα, που σπάνια κατέληγαν σε συγκεκριμένα συμπεράσματα.
γ. αστρονομικά και τα προσάρμοζε στην πολιτική.
δ. απλά, καθημερινά και απολύτως κατανοητά από τον οποιονδήποτε, για να οδηγηθεί μαζί με τον συνομιλητή του, χάρη στα κατάλληλα ερωτήματα που του έθετε, στην απόλυτη γνώση.
- 19. Η αφήγηση για την αντίδραση του Σωκράτη στον χρησμό του Απόλλωνα**
- α.** υποδηλώνει την τυφλή πίστη του σε καθετί παραδοσιακό.
β. υποδηλώνει την αθεΐα του.
γ. δείχνει την πίστη του στο ότι η λογική σκέψη είναι ο μοναδικός και ασφαλής οδηγός προς την αλήθεια.
δ. δείχνει την πίστη του στην εξ αποκαλύψεως αλήθεια, την οποία δε χρειάζεται να αναζητεί ο άνθρωπος, αλλά θα του αποκαλυφθεί από μόνη της και αιφνίδια.

20. Ο Πλάτωνας

- α. πίστευε ότι ο Σωκράτης «ανέβασε τη φιλοσοφία από τη γη στα άστρα».
- β. δίδαξε στον Σωκράτη την επαγωγική μέθοδο.
- γ. συμεριζόταν τη θέση του Σωκράτη ότι η αλήθεια δεν υπάρχει ή, αν υπάρχει, είναι σχετική.
- δ. συμφωνούσε με τον Σωκράτη ότι ο άνθρωπος γνωρίζει την αλήθεια και ότι με την κατάλληλη προσπάθεια μπορεί να την επαναφέρει στη μνήμη του.

Γ. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (ορισμένα στοιχεία της στήλης Α πιθανόν να αντιστοιχούν σε περισσότερα του ενός στοιχεία της στήλης Β):

Γ.1.

A	B
1. ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα	α. ὀρος εμπνευσμένος από τη μητέρα του Σωκράτη
2. ο σοφότερος των ανθρώπων	β. εξαγωγή καθολικών συμπερασμάτων
3. αλήθεια δεν υπάρχει και, αν υπάρχει, αφήνει ανεπηρέαστο τον άνθρωπο	γ. επαγωγική μέθοδος
4. μαιευτική	δ. η σταδιακή αναίρεση των θέσεων του συνομιλητή και η σταδιακή προσέγγιση της αλήθειας
5. ὀρίζεσθαι καθόλου	ε. χρσμός Απόλλωνα
6. διαλεκτική	στ. σοφιστές
7. ἐπακτικοὶ λόγοι	ζ. Σωκράτης

Γ.2.

A	B
1. Σωκράτης	α. αρνητική αμφισβήτηση, αδιαφορία για την ύπαρξη ή μη της αλήθειας
2. Αριστοτέλης	β. διασώζει σημαντικές πληροφορίες στο έργο του <i>Απολογία</i>
3. Πλάτωνας	γ. άρνηση αποδοχής των παραδεδεγμένων αληθειών ως δεδομένων
4. σοφιστές	δ. στο έργο του <i>Μετά τα φυσικά</i> αναφέρει την κύρια μέθοδο που ακολούθησε ο Σωκράτης ε. θετική αμφισβήτηση με στόχο τη γνώση της απόλυτης αλήθειας στ. η ειρωνεία ως εργαλείο αμφισβήτησης και φιλοσοφικής σκέψης ζ. <i>ἐπὶ Σωκράτους δὲ [...] τὸ ζητεῖν τὰ περὶ φύσεως ἔληξε, περὶ δὲ τὴν χρησίμον ἀρετὴν καὶ πολιτικὴν ἀπέκλιναν οἱ φιλοσοφοῦντες</i>

Δ. Να συμπληρωθούν τα κενά του ακόλουθου κειμένου με λέξεις που δίνονται στο πλαίσιο.

Αριστοτέλης, αρνητική, ειρωνεία, μαιευτική, *ὀρίζεσθαι καθόλου*, σοφιστές, σαθρότητα, *ἐπακτικοὶ λόγοι*, σωφροσύνης, σοφοί, άθεος, διάλογος, αποκλειστικότητα, θεός, διαλεκτική, Ιδέα, πθικών, *Απολογία*, ορισμοί, οπαδούς

Στη διήγηση που διασώζεται στην πλατωνική ο Σωκράτης παρουσιάζεται να απορεί και να αμφιβάλλει για τον χρσμο που έλαβε από το Μαντείο του Απόλλωνα. Δεν μπορεί να δεχθεί την κρίση του θεού ότι είναι ο σοφότερος των ανθρώπων και επιχειρεί να ελέγξει την αλήθεια του χρσμού. Στη συνέχεια συναναστρέφεται και συνδιαλέγεται με όσους από τους Αθηναίους πίστευαν οι ίδιοι αλλά και οι συμπολίτες τους ότι είναι για να επιβεβαιώσει την άποψή του ότι ο θεός στην περίπτωση του έσφαλε όσον αφορά τον χρσμο που του έδωσε. Ο Σωκράτης διαπίστωσε ότι αυτοί οι άνθρωποι απλώς φαίνονταν σοφοί στους εαυτούς τους και στους άλλους και όταν με τις ερωτήσεις του αναδείκνυε την άγνοιά τους, τότε γινόταν μισπτός από τους ίδιους και τους τους. Σταδιακά ο Σωκράτης πείστηκε ότι ο χρσμός ήταν αληθής, διότι, σε αντίθεση με όλους τους άλλους ανθρώπους της

εποχής του που θεωρούνταν σοφοί, αυτός τουλάχιστον είχε την επίγνωση ότι δε γνώριζε τίποτε καλό και σωστό.

Θα μπορούσε να υποθέσει κανείς ότι ο Σωκράτης ήταν , αν τον κρίνει από την αντίδρασή του στον χρησμό του Απόλλωνα. Ωστόσο ο Σωκράτης ήταν κυρίως είρωνας και δε δίσταζε να βάλει στο στόχαστρό του όχι μόνο τους συμπολίτες του που υποστήριζαν ότι είναι σοφοί, αλλά ακόμη και τον ίδιο τον Η ήταν το κύριο μέσο της σκέψης και της έρευνας του Σωκράτη. Χάρη σε αυτήν αμφέβαλλε και αμφισβητούσε τις παραδεδεγμένες αλήθειες της εποχής του. Αυτή ήταν άλλωστε και η ομοιότητα που είχε με τους σοφιστές. Οι τελευταίοι όμως, αμφισβητώντας όλες τις κατεστημένες αντιλήψεις, κατέληγαν σε μια αμφισβήτηση, διότι πίστευαν πως, αφού κανείς δεν μπορεί να ανακαλύψει την αλήθεια, αλήθεια δεν υπάρχει ή, αν υπάρχει, αφήνει τον άνθρωπο ανεπηρέαστο. Αντιθέτως, ο Σωκράτης μέσα από την αμφισβήτησή του θέλει να καταλήξει στην πρώτη και αναλλοίωτη αλήθεια.

Τα μεθοδολογικά εργαλεία του Σωκράτη ήταν η διαλεκτική και η μαιευτική. Η σωκρατική (που κατά βάση σημαίνει) δεν είναι μια οποιαδήποτε κοινή συζήτηση. Πρόκειται για τη βαθμιαία αναίρεση των θέσεων που έχει εκφράσει αρχικά ο συνομιλητής του Σωκράτη, αφού έχει αναγκαστεί να προεκτείνει στην ακραία συνέπειά τους τις θέσεις του και καταδεικνύεται στη διάρκεια του διαλόγου η των επιχειρημάτων του. Στη συνέχεια ακολουθεί η από κοινού με τον Σωκράτη νέα προσέγγιση της αλήθειας. Ο Σωκράτης σε κανέναν πλατωνικό διάλογο δεν εκθέτει εξαρχής τις απόψεις του ή οποιαδήποτε θεωρία. Ζητούμενο είναι ως άλλη μαία να βοηθήσει τον συνομιλητή του να βγάλει από μέσα του, να «γεννήσει» την αλήθεια. Η μεταφορά αυτή για τη μέθοδο του Σωκράτη και ο όρος είναι εμπνευσμένα από το επάγγελμα που ασκούσε η μητέρα του. Η αλήθεια, λοιπόν, η , όπως θα έλεγε και ο Πλάτωνας, είναι γνωστή στον άνθρωπο σύμφωνα με τον Σωκράτη, και έργο της φιλοσοφίας είναι να τον βοηθήσει να τη θυμηθεί, να την επαναφέρει στη μνήμη του.

Ο Σωκράτης με τη διδασκαλία και τον τρόπο σκέψης του αποτελεί τομή στην ιστορία της φιλοσοφίας. Οι προσωκρατικοί φιλόσοφοι ασχολήθηκαν κυρίως με τα φυσικά φαινόμενα και τα κοσμολογικά προβλήματα, ο Σωκράτης όμως «κατέβασε τη φιλοσοφία από τα άστρα στη γη» (όπως λέχθηκε γι' αυτόν). Προγενέστεροί του φιλόσοφοι, ο Δημόκριτος αλλά και οι σοφιστές, στράφηκαν και στη μελέτη πολιτικών και προβλημάτων, ωστόσο ο Σωκράτης το έκανε κατ' Ο Σωκράτης δεν ασχολήθηκε απλώς με τον ορθό τρόπο ζωής και δράσης σε προσωπικό και κοινωνικό επίπεδο, αλλά επιδίωξε να θεμε-

λιώσει κάθε έννοια καλού, αρετής και σοφίας σε στέρεο έδαφος. Αναζήτησε δηλαδή ο Σωκράτης την αρχή των ηθικών εννοιών, η οποία είναι ανεπηρέαστη από ιστορικοκοινωνικές συνθήκες, αναζήτησε την απόλυτη αλήθεια και όχι τη σχετική και ρευστή, με την οποία χρησιμοθηρικά ασχολούνταν οι

Όπως παραδίδει και ο στο έργο του *Μετά τα φυσικά*, η κύρια μέθοδος την οποία ακολούθησε ο Σωκράτης είναι η επαγωγική (.....). Με αφορμή παραδείγματα από την καθημερινή εμπειρία και ζωή ο Σωκράτης προσπαθούσε να οδηγήσει τον συνομιλητή του στην εξαγωγή συμπερασμάτων με καθολική ισχύ (.....). Στόχος της συζήτησης, της διαλεκτικής αναζήτησης, ήταν να δοθούν οι αληθείς του καλού και του κακού, του δικαίου και του αδικού, του όμορφου και του άσχημου, της και της άνοιας, του θάρρους και της δειλίας, της δίκαιης διακυβέρνησης και της τυραννίας.

Δ3. Η δίκη και ο θάνατος του Σωκράτη

A. Να γράψετε Σωστό ή Λάθος δίπλα από κάθε περίοδο, για να δηλώσετε ότι το περιεχόμενό τους είναι σωστό ή λανθασμένο αντίστοιχα:

1. Τη μήνυση κατά του Σωκράτη κατέθεσαν ο ρήτορας Μέλιτος, ο ποιητής Άνυτος και ο βυρσοδέψης Λύκων.
2. Ο Άνυτος είχε εξοριστεί από τους Τριάκοντα Τυράννους.
3. Οι κατηγοροί του Σωκράτη πίστευαν ότι όντως ήταν άθεος και τους ενοχλούσε στ' αλήθεια το περίφημο σωκρατικό δαιμόνιο.
4. Η αρχαία ελληνική θρησκεία είχε ιερό βιβλίο και δόγμα καθώς και οργανωμένο ιερατείο.
5. Με εξαίρεση λίγες συγκεκριμένες λατρείες, όπως τα Ελευσίνια μυστήρια, ιερείς και ιέρειες στην αρχαία Ελλάδα εκλέγονταν για συγκεκριμένη περίοδο κάποιοι πολίτες.
6. Η συνθησιμένη κατηγορία για διανοουμένους στην αρχαία Ελλάδα ήταν η ασέβεια απέναντι στους θεούς και όχι η αθεΐα.
7. Δίκες για ασέβεια είχαν υποστεί ο Αναξίμανδρος, ο Πρωταγόρας και ο Αισχύλος.
8. Τα αληθινά κίνητρα της μήνυσης σε βάρος του Σωκράτη ήταν πολιτικά και όχι θρησκευτικά.
9. Ο Σωκράτης κατηγορήθηκε για αθεΐα και για διαφθορά της νεολαίας.

10. Η νεολαία γοπευόταν από τη δράση του Σωκράτη και τη διαλεκτική του, η οποία αποκάλυπτε την ψευδή σοφία σοφιστών και δημαγωγών.
11. Πολλοί από τους νέους οι οποίοι ανήκαν στον κύκλο του Σωκράτη έπαιξαν θετικό ρόλο στην πολιτική ζωή της Αθήνας.
12. Όλοι οι νέοι του κύκλου του Σωκράτη ήταν ολιγαρχικοί.
13. Ο Αλκιβιάδης ανήκε στον κύκλο του Σωκράτη.
14. Ο Αλκιβιάδης, αν και δημοκρατικός, πρόδωσε την πόλη του και συνεργάστηκε με τους Σπαρτιάτες.
15. Υπήρξαν φίλοι του Σωκράτη, όπως ο Κριτίας και ο Χαρμίδης, που συμμετείχαν και ηγήθηκαν του πραξικοπήματος των Τριάκοντα Τυράννων.
16. Οι κατήγοροι του Σωκράτη υπονόησαν ότι ο Σωκράτης και οι θεωρίες του ήταν υπεύθυνοι για την πολιτική δράση των μαθητών του.
17. Το Δικαστήριο της Ηλιαίας, αποτελούμενο από 600 μέλη, έκρινε ένοχο τον Σωκράτη.
18. Κατά την πρώτη ψηφοφορία των δικαστών του Αρείου Πάγου ο Σωκράτης κρίθηκε ένοχος και κατά τη δεύτερη καταδικάστηκε σε θάνατο.
19. Κατά τη διάρκεια της δίκης ο Σωκράτης δεν έπαψε να είναι είρωνας.
20. Ο Σωκράτης, ειρωνευόμενος τους δικαστές και περιφρονώντας τον θάνατο, δεν πρότεινε ποινή για τον εαυτό του αλλά την απαλλαγή του από τις κατηγορίες και την επιβράβευσή του.
21. Ο Σωκράτης πρότεινε το πρόστιμο της μίας μνας, αν και η περιουσία του ήταν πάνω από τριάντα μνες.
22. Μετά την καταδίκη του ο Σωκράτης έμεινε περίπου έναν χρόνο στο δεσμωτήριο.
23. Τις μέρες που καταδικάστηκε ο Σωκράτης και επρόκειτο να του επιβληθεί η ποινή του θανάτου γίνονταν στο ιερό νησί του Απόλλωνα, τη Μήλο, τα Μήλια.
24. Στη γιορτή του Απόλλωνα οι Αθηναίοι είχαν στείλει αντιπροσώπους και το ένα από το δύο ιερά τους πλοία, τη *Σαλαμινία*.
25. Μία από τις σημασίες της λέξης *θεωρία* είναι η επίσημη αποστολή σε ιερή τελετή.
26. Ο Σωκράτης επιχείρησε να αποδράσει από τη φυλακή.
27. Ο Σωκράτης, παρότι αδικήθηκε από τους συμπολίτες του, δε θεωρούσε δίκαιο να παραβεί την καταδικαστική σε βάρος του απόφαση και τους νόμους της πόλης του.
28. Ο Σωκράτης πέθανε διά λιθοβολισμού.
29. Ο Σωκράτης δέχτηκε ατάραχος τον θάνατο συζητώντας με φίλους του για την αθανασία της ψυχής.
30. Οι μαθητές του Σωκράτη αυτοκτόνησαν αμέσως μετά τον θάνατό του.

B. Να κυκλώσετε την ορθή απάντηση:

1. Πληροφορίες για τη ζωή και τον θάνατο του Σωκράτη αντλούμε από τα έργα
 - α. Πολιτεία και Φαίδρος.
 - β. Πολιτεία και Τίμαιος.
 - γ. Απολογία και Κρίτων.
 - δ. Απολογία και Πρωταγόρας.

2. Μια αμφιλεγόμενη προσωπικότητα που υπήρξε μαθητής του Σωκράτη ήταν
 - α. ο Άνυτος.
 - β. ο Πρωταγόρας.
 - γ. ο Αισχύλος.
 - δ. ο Αλκιβιάδης.

3. Ο Κριτίας και ο Χαρμίδης υπήρξαν
 - α. μέλη του κύκλου του Σωκράτη.
 - β. δημοκρατικοί ηγέτες.
 - γ. συγγενείς του Αριστοτέλη.
 - δ. φιλόσοφοι.

4. Η Ηλιαία αποφάσισε
 - α. την αθώωση του Σωκράτη και την απόδοση τιμών στο πρόσωπό του.
 - β. την αθώωση του Σωκράτη και την καταδίκη των κατηγορών του.
 - γ. την καταδίκη του Σωκράτη σε θάνατο.
 - δ. την ισόβια φυλάκιση του Σωκράτη.

5. Οι μαθητές του Σωκράτη
 - α. συμφώνησαν με την απόφαση του δικαστηρίου.
 - β. θέλησαν να εκδικηθούν τον θάνατό του.
 - γ. δραπετεύσαν από την Αθήνα.
 - δ. προσπάθησαν να οργανώσουν την απόδραση του Σωκράτη.

6. Ο Σωκράτης δεν έχασε το θάρρος του μετά την πρώτη σε βάρος του ψηφοφορία
 - α. και πρότεινε με τη χαρακτηριστική του ειρωνεία να σιτίζεται τιμητικά και δωρεάν στο πρυτανείο.
 - β. και πρότεινε να καταδικαστούν και οι κατήγοροί του.

- γ. και αποφάσισε να αποδράσει.
 - δ. και ικέτευσε για έλεος.
- 7. Ο Σωκράτης κατηγορήθηκε για διαφθορά της νεολαίας, αλλά στην πραγματικότητα**
- α. οι νέοι της Αθήνας τον εκθρεύονταν επειδή βρισκόταν σε αντιπαράθεση με τους σοφιστές.
 - β. οι νέοι της Αθήνας αδιαφορούσαν γι' αυτόν.
 - γ. οι νέοι παρασύρονταν από τις ρητορικές του δεξιότητες.
 - δ. οι νέοι γοητεύονταν από την επίμονη σωκρατική αναζήτηση της ουσίας των πραγμάτων και της αλήθειας.
- 8. Η αρχαία ελληνική θρησκεία**
- α. είχε ιερατείο οργανωμένο και δόγμα συγκεκριμένο.
 - β. είχε δόγμα καθορισμένο αλλά και αιρέσεις.
 - γ. είχε ιερό βιβλίο και δόγμα.
 - δ. δεν είχε ιερό βιβλίο ούτε και δόγμα.
- 9. Οι κατήγοροι του Σωκράτη ήταν**
- α. ο Άνυτος και ο Αισχύλος.
 - β. ο Αισχίνης και ο Μέλπτος.
 - γ. ο Αισχίνης, ο Μέλπτος και ο Λύκων.
 - δ. ο Άνυτος, ο Μέλπτος και ο Λύκων.
- 10. Ο Σωκράτης κατηγορήθηκε**
- α. για προδοσία και διαφθορά της νεολαίας.
 - β. για κλοπή και ανθρωποκτονία.
 - γ. για ασέβεια και αθεΐα.
 - δ. για αθεΐα και διαφθορά της νεολαίας.
- 11. Από τους νέους που ανήκαν στον κύκλο του Σωκράτη**
- α. πολλοί έπαιξαν θετικό ρόλο στην πολιτική ζωή της Αθήνας.
 - β. όσοι ασχολήθηκαν με την πολιτική διέπρεψαν και βοήθησαν σημαντικά την Αθήνα.
 - γ. όσοι ασχολήθηκαν με τα πολιτικά πράγματα έβλαψαν την Αθήνα.
 - δ. κανένας δεν έπαιξε ρόλο στα πολιτικά πράγματα της πόλης.

12. Το Δικαστήριο της Ηλιαίας

- α.** ψήφισε δύο φορές, την πρώτη για την ενοχή ή μη του Σωκράτη, τη δεύτερη για την αθώωσή του.
- β.** ψήφισε τρεις φορές για την ενοχή ή μη του Σωκράτη λόγω ισοψηφίας.
- γ.** ψήφισε δύο φορές, την πρώτη για την αθωότητα ή μη του Σωκράτη και τη δεύτερη για την ποινή που θα του επιβαλλόταν.
- δ.** αρνήθηκε να δικάσει τον Σωκράτη και τον παρέπεμψε στον Άρειο Πάγο.

13. Η εκτέλεση της θανατικής ποινής του Σωκράτη

- α.** καθυστέρησε λόγω της διεξαγωγής των Ολυμπιακών Αγώνων.
- β.** καθυστέρησε λόγω της έκρηξης πολέμου Αθήνας-Σπάρτης.
- γ.** καθυστέρησε λόγω της τέλεσης των Ελευσινίων μυστηρίων.
- δ.** καθυστέρησε λόγω της τέλεσης των Δπλίων.

14. Ο Σωκράτης

- α.** πέθανε στο σπίτι του, όπου και ήπια το κώνειο.
- β.** ήπια το κώνειο στο δεσμωτήριο, όπου και πέθανε.
- γ.** εκτελέστηκε διά λιθοβολισμού.
- δ.** απαχονίστηκε.

15. Τις τελευταίες στιγμές της ζωής του

- α.** ο Σωκράτης θρηνούσε και μετάνιωσε για τη στάση του στο δικαστήριο.
- β.** ο Σωκράτης μετάνιωσε που δε δραπετεύσε.
- γ.** ο Σωκράτης συζητούσε ατάραχος με τους φίλους του για την αθανασία της ψυχής.
- δ.** ο Σωκράτης λοιδορούσε και εξύβριζε τους Αθηναίους που τον καταδίκασαν σε θάνατο.

Γ. Να αντιστοιχίσετε τα στοιχεία της στήλης Α με τα στοιχεία της στήλης Β (ορισμένα στοιχεία της στήλης Α πιθανόν να αντιστοιχούν σε περισσότερα του ενός στοιχεία της στήλης Β):

Γ.1.

A	B
1. Σωκράτης	α. δημοκρατικός που συνεργάστηκε με Σπαρτιάτες
2. Μέλιππος	β. υπέστη δίκη για ασέβεια απέναντι στους θεούς
3. Κρίτωνας	γ. βυρσοδέψης, κατήγορος του Σωκράτη
4. Άνυτος	δ. μπήκε ως εγγυητής στο πρόστιμο που θα πλήρωνε ο Σωκράτης, αν το αποφάσιζε το δικαστήριο
5. Κριτίας	ε. ρήτορας, κατήγορος του Σωκράτη
6. Αλκιβιάδης	στ. ηγέτης των ολιγαρχικών
7. Λύκων	ζ. καταδικάστηκε για αθεΐα και διαφθορά της νεολαίας
8. Πρωταγόρας	η. ποιητής, κατήγορος του Σωκράτη

Γ.2.

A	B
1. Ηλιαία	α. επίσημη αποστολή σε ιερή τελετή
2. Ελευσίνα μυστήρια	β. δεν είχε η αρχαιοελληνική θρησκεία
3. Δήλια	γ. λαϊκό δικαστήριο
4. αθεΐα	δ. κατηγορία σε βάρος του Αισχύλου
5. δόγμα	ε. η γιορτή προς τιμήν του Απόλλωνα
6. ασέβεια	στ. τα ιερατικά καθήκοντα ασκούσαν συγκεκριμένες οικογένειες
7. θεωρία	ζ. κατηγορία σε βάρος του Σωκράτη

Γ.3.

A	B
1. οι φίλοι του Σωκράτη	α. ψήφισαν υπέρ της ενοχής του Σωκράτη
2. οι δικαστές	β. είχαν δόλο εναντίον του
3. οι κατηγοροί του Σωκράτη	γ. μπόκαν ως εγγυητές στο πρόστιμο που θα πλήρωνε ο Σωκράτης, αν έτσι αποφάσιζαν οι δικαστές
	δ. ψήφισαν την καταδίκη του Σωκράτη σε θάνατο
	ε. του πρότειναν να αποδράσει
	στ. επηρεάστηκαν αρνητικά από τη σωματική ειρωνεία

Δ. Να συμπληρωθούν τα κενά του κειμένου με τους όρους που βρίσκονται στο πλαίσιο:

Αλκιβιάδης, τρεις, Άνυτος, ποιή, πρυτανείο, νόμους, ενοχή, Κρίτωνας, ιερατικά, δύο, κίνητρο, Αναξαγόρας, σοφιστές, Λύκων, αθεΐα, Αισχύλος, Μέλητος, Κριτίας, θεωρία, δικαστήριο

Ο Σωκράτης κατηγορήθηκε από συμπολίτες του για αθεΐα και διαφθορά της νεολαίας. Πίσω όμως από την κατηγορία την οποία διατύπωσαν σε βάρος του ο ποιητής, ο επιχειρηματίας και πολιτικός και ο ρήτορας βρίσκονταν άλλα κίνητρα. Δύσκολα θα μπορούσε να στοιχειοθετηθεί κατηγορία για αθεΐα σε βάρος οποιουδήποτε στην αρχαία Ελλάδα. Η αρχαία ελληνική θρησκεία δεν είχε συγκεκριμένο δόγμα ούτε και ιερό βιβλίο, ούτε καν ιερατείο. Πέρα από συγκεκριμένες μυστηριακές λατρείες –όπως τα Ελευσίνια μυστήρια–, όπου τα καθήκοντα είχαν αναλάβει ορισμένες οικογένειες, οι ιερείς και οι ιέρειες κατά κανόνα εκλέγονταν με θητεία. Πριν από τον Σωκράτη είχαν αντιμετωπίσει την κατηγορία της ασέβειας προς τους θεούς ο, ο Πρωταγόρας και ο, κανένας όμως δεν είχε κατηγορηθεί προηγουμένως για Επικαλούμενοι οι κατηγοροί του Σωκράτη τις αναφορές του στο περίφημο σωματικό δαιμόνιο ισχυρίστηκαν ψευδώς ότι δεν πίστευε στους πατροπαράδοτους θεούς της πόλης και ότι εισήγε τη λατρεία νέων θεοτήτων.

Περισσότερο αποκαλυπτική για το αληθινό της πρά-

ξης τους ήταν η δεύτερη κατηγορία περί διαφθοράς της νεολαίας. Ο Σωκράτης γοήτευε την αθηναϊκή νεολαία με τον έλεγχο που ασκούσε διαλεκτικά στους και τους δημαγωγούς. Όσοι δέχθηκαν την κριτική και τον έλεγχο του Σωκράτη ήταν επόμενο να τον αντιπαθήσουν ή ακόμα και να τον μισήσουν και να θεωρήσουν ότι ο Σωκράτης με την επιρροή του διέφθειρε τους νέους. Επιπλέον πολλοί από τους νέους που ανήκαν στον κύκλο του Σωκράτη είχαν αναμειχθεί ενεργά στα πολιτικά πράγματα της Αθήνας και έβλαψαν την πόλη με τη δράση τους. Ένας από αυτούς ήταν ο δημοκρατικός, ο οποίος τελικά συνεργάστηκε με τους Σπαρτιάτες εναντίον της πόλης του. Οι ολιγαρχικοί και επικεφαλής των Τριάκοντα Τυράννων, ενός καθεστώτος που καταδίωξε σκληρά τους δημοκρατικούς, και Χαρμίδης, ήταν επίσης κάποτε μαθητές του Σωκράτη. Θεωρήθηκε λοιπόν αβάσιμα ότι οι θεωρίες του Σωκράτη διαμόρφωσαν τους μαθητές του σε τέτοιου είδους πολιτικούς, που έβλαψαν την πατρίδα τους.

Στη δίκη του από το λαϊκό της Ηλιαίας διενεργήθηκαν ψηφοφορίες: στην πρώτη κρίθηκε η του Σωκράτη (281 ψήφοι υπέρ, 220 κατά) και στη δεύτερη η ποινή του, που ήταν η καταδίκη σε θάνατο (300 ψήφοι υπέρ, 201 κατά). Η σωκρατική ειρωνεία φαίνεται πως οδήγησε ακόμη περισσότερους δικαστές να ψηφίσουν εναντίον του: όταν πριν από τη δεύτερη ψηφοφορία του ζητήθηκε να προτείνει μια για τον εαυτό του, αρχικά υποστήριξε πως θα έπρεπε να απαλλαχθεί από τις κατηγορίες που τον βάρυναν και τιμητικά να σιτίζεται δωρεάν στο Τέλος, τυπικά και ειρωνικά πρότεινε το πρόστιμο της μίας μνας. Ως εγγυητές ενός βαρύτερου προστίμου ύψους τριάντα μνων παρουσιάστηκαν ο Πλάτωνας, ο και άλλοι φίλοι του Σωκράτη. Ωστόσο αυτό δεν απέτρεψε την καταδίκη του Σωκράτη σε θάνατο.

Η εκτέλεση της θανατικής καταδίκης του Σωκράτη καθυστέρησε για θρησκευτικούς και εθνικούς λόγους. Η Αθήνα είχε αποστείλει, επίσημη δηλαδή αντιπροσωπεία στην ιερή τελετή των Δηλίων, που τελούνταν στη Δήλο προς τιμήν του θεού Απόλλωνα. Μέχρι την επιστροφή της αντιπροσωπείας και του ιερού πλοίου στο οποίο επέβαινε, της Παράλου, δεν επιτρεπόταν να γίνει καμία εκτέλεση. Ο Σωκράτης αρνήθηκε τις προτάσεις των φίλων του να αποδράσει, διότι ο ίδιος πίστευε πως η αδικία των συμπολιτών του σε βάρος του δεν αποτελούσε λόγο για να παραβεί ο ίδιος τους και τις δικαστικές αποφάσεις της πόλης. Κατά τις τελευταίες στιγμές της ζωής του και αφού ήπια το κώνειο, συζητούσε με τους φίλους του για την αθανασία της ψυχής.